

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részitélete**

Az ügy száma: Mfv.II.10.341/2016/5.

A tanács tagjai: Dr. Stark Marianna a tanács elnöke, előadó bíró

. Tálné dr. Molnár Erika bíró

é dr. Csernay Krisztina bíró

A felperesek:

LXXVII.-CVII. rendű felperesek

A felperesek képviselője: dr. Barbalics Ügyvédi Iroda

(ügyintéző dr. Barbalics István ügyvéd)

Az alperes:

Az alperes képviselője: Göndös és Novotny Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Göndös Gábor ügyvéd)

A per tárgya: munkabér megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

XXXIX., XCI., XCVII., CI. rendű felperesek

A felülvizgálni kért jogerős határozat:

Budapest Környéki Törvényszék 8.Mf.20.843/2015/5.

Az elsőfokú bíróság határozata:

Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 14.M.1132/2013/43

Rendelkező rész

A Kúria a Budapest Környéki Törvényszék 8.Mf.20.843/20155. számú részítéletének azon rendelkezését, melyben helybenhagyta a megítélt összeget meghaladóan a XXXIX. rendű, XCI. rendű, XCVII. rendű és CI. rendű felperesek keresetét elutasító elsőfokú ítéletet, hatályában fenntartja; egyebekben nem érinti.

Kötelezi a XXXIX. rendű, XCI. rendű, XCVII. rendű és CI. rendű felperesek felpereseket, hogy tizenöt napon belül fizessenek meg az alperesnek egyenként 10.000 (tízezer) forint és 2700 (kettőezer-hétszáz) forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 475.700 (négy százhetvenötezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

A részítelet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Tényállás

- [1] A felperesek munkaviszonyban álltak az alperessel autóbuszvezető munkakörben. A munkaszerződésben foglaltak szerint a felperesek munkavégzési helyeként az alperes ... forgalmi üzeme került feltüntetésre. A felek a munkaszerződésben éves munkaidőkeretben állapodtak meg, továbbá abban, hogy az autóbuszvezetői munkakör részben készenléti jellegű. A munkaszerződésben rögzítésre került az is, hogy a munkavállaló által szolgálatban töltött idő teljes egészében fizetett munkaidő.
- [2] A felülvizsgálati kérelemmel élő felperesek munkavégzési helye az ... üzemigazgatóság működési területe volt, az általuk teljesített járatok menetrend szerinti útvonala az 50 km-t nem haladta meg.

- [3] A felperesek egy hónapra előre elkészített vezénylés szerint végezték a munkájukat, a vezénylő által elkészített vezénylés két hétre előre került kiadásra, azt az érintett autóbuszvezetők 72 órával korábban megkapták. Az alperesi társaságnál 2005.január 1-jével bevezetésre került az úgynevezett TRAFIC rendszer, ettől kezdődően a járművezetők egy előrenyomtatott menetlevelet kaptak, amely tartalmazta a munkavégzéssel kapcsolatos tervadatokat. Az úgynevezett fordá az indulástól az érkezésig terjedő időszakra vonatkozó munkaidő jelenléti adatokat tartalmazta.
- [4] Az alperesi társaságnál 1997. évben hatályban volt Kollektív Szerződés (KSZ) rögzítette, hogy a forgalmi utazók munkaideje az úgynevezett szolgáltatban töltött idő (szolgálati idő), a szolgálati idő a szolgálatra való jelentkezés és a szolgálat letétele közötti tényleges munkával töltött idő egészének és az általában munkavégzési kötelezettség nélkül eltöltött közbenső idő felének az összege. A tényleges munkával töltött idő a vezetési időből, a gépjármű előkészítésére (15 és 30 perc között), a gépjármű átadására (15 és 30 perc között), valamint annak napi gondozására szolgálatonként 30 percben előre meghatározott időből, továbbá legfeljebb 15 percig terjedően a járatindulás előtti és útközbeni állásidőkből áll.
- [5] A KSZ szerint a munkavállaló általános alapfeladatán belül eső munkavégzési kötelezettség nélkül eltöltött idő közbenső időnek minősülnek, a járatindulás előtti és a járat közbeni tartózkodási, várakozási idők 15 perc feletti időtartamai, szolgálat kezdés és befejezés közötti állásidők (a gépjármű előkészítésére, átadására és napi gondozására meghatározott idő kivételével).
- [6] A KSZ rögzítette azt is, hogy ha a munkavállaló számára az általános alapfeladatán kívül eső feladat merül fel, az adott feladat természete dönti el, hogy az ellátására fordított idő tényleges munkával töltött vagy munkavégzési kötelezettség nélkül eltöltött közbenső idő-e. Ténylegesen munkával töltött idő a gépjármű javításában elrendelt tevőleges részvétel ideje, szakmai oktatásban való részvétel ideje, egyéb elrendelt tényleges munkára fordított idő. Munkavégzési kötelezettség nélkül eltöltött közbenső idő a tartalékszolgáltatban a tényleges állási idő, mentésre való várakozás ideje, elemi csapás miatti várakozási idő, önköltségi utazás ideje, gépjármű őrzés ideje, a munkavállalótól függetlenül felmerülő egyéb veszteség idő.
- [7] Rögzítette a KSZ azt is, hogy az úgynevezett járulékos munkaidő a munkavégzési kötelezettség nélkül eltöltött időnek a szolgálati időbe beszámítható része, a tényleges munkával töltött idő ezzel az idővel kiegészülve alkotja az úgynevezett szolgálati időt. A várakozási idő fogalma akként került meghatározásra, hogy az a munkavégzési kötelezettség nélkül eltöltött időnek az a része, amely nem számít be a szolgálati időbe, összege megegyezik a járulékos munkaidő összegével.
- [8] Az alperesi társaság Kollektív Szerződése megfelelt a Közúti Közlekedési Alágazatban megkötött Alágazati Kollektív Szerződésben (ÁKSZ) alkalmazott fogalmaknak és azok tartalmának.
- [9] Az alperesi társaság Kollektív Szerződése szerint az autóbuszvezetők bérformája időbér volt azzal, hogy a havi ténylegesen teljesített szolgáltatban töltött időre órabér jár és a szolgálati időre úgynevezett elszámolási órabér jár. Az alperesi társaság Kollektív Szerződése 1998. január 1-jei hatállyal több ponton változott. A forgalmi idők munka- és pihenőidő rendszerével kapcsolatos fogalmak nem változtak, azonban a javadalmazás mértéke igen. A KSZ ezt követően akként rendelkezett, hogy az autóbuszvezetők a havi ténylegesen teljesített szolgáltatban töltött időre személyi besorolási órabérben, míg a munkaidőbe nem számító várakozási időre – amelyet a 7. számú melléklet 17. pontja definiál – 50 %-os mértékű személyi besorolási órabérre jogosultak.

A felperesek keresete és az alperes ellenkérelme

- [10] A felperesek 2000. október 17-én előterjesztett keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a KSZ VII. fejezet, a munka díjazása 1/a. pontja és a 7. számú melléklet 17. pontja jogellenesek.
- [11] Hivatkozásuk szerint a „várakozási időben” is a munkahelyükön munkát végeztek, az munkaidőnek minősül, ezért erre az időszakra 100 %-os besorolási órabér elszámolását, valamint a rendkívüli munkavégzésre tekintettel annak ellenértéke megfizetését kérték.

- [12] Összességében pontosított keresetük szerint – az elévülési időre figyelemmel – 1997. október 18-tól 2004. október 31-ig terjedő időre – a felülvizsgálati kérelmet benyújtó LXXXIX. rendű felperes 348.754 forint, a XCI. rendű felperes 1.891.778 forint, a XCVII. rendű, valamint a CI. rendű felperes 1.258.220 forint, valamint ezen összegek késedelmi kamata és perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [13] A felperesek kereseti kérelmükben hivatkoztak a munkaszerződésük 15. pontjában foglaltakra, mely szerint a munkavállaló által szolgáltatban töltött idő teljes egészében fizetett munkaidő. Állításuk szerint a munkába való jelentkezésüktől kezdve a telepről való távozásig készenléti jellegű munkát nem végeztek. A járművet gyakorlatilag nem hagyhatták el, mivel a jegykiadó gép és menetjegyek díjának őrzése folyamatos feladatuk volt, csakúgy, mint a jármű fordulóban történő részletes tisztasági és műszaki átvizsgálás is. Hangsúlyozták, hogy a járulékos munkaidőnek nevezett és az alperesi állítás szerint munkavégzési kötelezettség nélkül töltött időben folyamatosan munkát végeztek, és a munkahelyükön a buszban tartózkodtak.
- [14] Az alperes a keresetek elutasítását és a felperesek perköltségben történő marasztalását kérte.
- [15] Az alperes hivatkozása szerint a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 117. § (4) bekezdése alapján az autóbuszvezetők munka- és pihenőidejét a Kollektív Szerződésben a Munka Törvénykönyv általános szabályaitól eltérően szabályozta. Hangsúlyozta, hogy a forgalmi utazók munkaideje azonos az ügynevezett szolgáltatban töltött idővel, míg a szolgálati idő a szolgálatra való jelentkezés és a szolgálat letelte közötti tényleges munkával töltött idő egészének és a járulékos munkaidőnek az összege. A járulékos munkaidő a munkavégzési kötelezettség nélkül eltöltött közbenső időnek a munkaidőbe beszámítható része, míg a várakozási idő a munkavégzési kötelezettség nélkül eltöltött időnek az a része, amely nem számít a munkaidőbe. Érvelése szerint a várakozási idő munkavégzési kötelezettség nélkül eltöltött ügynevezett rendelkezésre állási időnek tekintendő, amelyre a személyi alapbér 50 %-ának megfelelő összegű díjazást a KSZ szerint a felperesek részére megfizette.

Az elsőfokú részítélet

- [16] A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság megismételt eljárásban 14.M.1132/2013/43. számú részítéletével a LXXVIII.-LXXXV. rendű, a LXXXVII.-XCI. rendű, valamint a XCIII.-CVII. rendű felperesek keresetét elutasította és perköltség megfizetésére kötelezte az alperes részére.
- [17] A közigazgatási és munkaügyi bíróság a bizonyítási eljárás során azt vizsgálta, hogy a KSZ-ben definiált ügynevezett várakozási időt az alperes helytállóan minősítette-e készenléti időnek és annak alapulvételével jogszerű-e a KSZ-ben erre az időre megállapított díjazás. Vizsgálta azt is, hogy a felperesek a járat indulása és érkezése közötti ügynevezett kiállási időtartamokban végeztek-e ténylegesen munkát, ha igen milyen mértékben. Vizsgálta továbbá azt is, hogy a KSZ tényleges munkával töltött időként meghatározott átalányidők a KSZ-ben meghatározott egyéb tevékenységek elvégzésére elegendőek voltak-e, ezen munkák tekintetében megállapítható-e rendszeres és a meghatározott idő intervallumot lényegesen meghaladó munkavégzés a felperesek részéről.
- [18] A közigazgatási és munkaügyi bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a felpereseknek a járművezetésen kívül egyéb olyan teendői voltak, amelyek tényleges munkavégzést igényeltek. Így a gépjármű előkészítése, átadása, napi gondozása, bevétel leadása, menetlevél kitöltésével kapcsolatos adminisztratív teendők, jármű mosatása, tankolása, jármű műszaki revíziójával kapcsolatos teendők. A bizonyítás adatai ugyanakkor nem támasztották alá a felperesek azon állítását, mely szerint a járat érkezése és indulása közötti időtartamokat teljes egészében vagy jelentős részben tényleges munkavégzéssel töltötték volna. Ugyancsak nem nyert bizonyítást a felperesek azon állítása, hogy a KSZ-ben meghatározott jármű előkészítésére, átadására, napi gondozásra fordított munkaidő a KSZ-ben meghatározott átalányidőt jelentősen és rendszeresen meghaladta.

- [19] A közigazgatási és munkaügyi bíróság a meghallgatott tanúk vallomása alapján azt is megállapította, hogy amit a sofőrök „napi vizsgának” neveztek, az heti rendszerességű tevékenység volt és legfeljebb 15-20 percet vett igénybe, a jármű előkészítése 10-12 percnél, a jármű átnézése 1-1,5 percnél, míg a tankolás 4-6 percnél, a mosatás pedig 3 percnél több időt nem vett igénybe. A rolnizás 1997-ig működött, az autóbuszvezetőknél a takarítás napi 10-15 perces időtartamú volt.
- [20] Nem vitatottan az autóbuszvezetők kézikönyvének 25. pontja értelmében ahol forgalomirányítás volt, ott a forgalmi szolgálattelvő engedélyével lehetett csak a buszt elhagyni, azonban a tanúvallomások a kézikönyv ezen szabálya tényleges megvalósulásának hiányát támasztották alá, így a bíróság nem látta ítéleti bizonyossággal megállapíthatónak azt, hogy a felperesek feladata lett volna az autóbusz őrzése és az autóbust csak engedéllyel hagyhatták volna el.
- [21] A közigazgatási és munkaügyi bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján rögzítette, hogy a felperesek állításainak tényyszerűségét nem találta megállapíthatónak, nem nyert bizonyítást az, hogy a kiállási idő jelentős vagy teljes részében ténylegesen munkát végeztek.
- [22] A felperesek által a keresettel támadott KSZ rendelkezés tekintetében az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az nem tekinthető semmisnek, nem ütközik sem jogszabályba, sem munkaszerződésbe. A felperesek igényének alátámasztására a munkaszerződés 15. pontja azért nem szolgálhat, mert abban kizárólag az szerepel, hogy a szolgálatban töltött idő teljes egészében fizetett munkaidő, ugyanakkor a szolgálatban töltött időt a KSZ bontotta ki tartalommal akként, hogy a szolgálati idő a tényleges munkával töltött idő egésze és a járulékos munkaidőnek az összege. Az úgynevezett várakozási idő készenlétnek minősíthető, azaz ezen idejűkkel a munkavállalók szabadon rendelkezhettek, akár a munkaterületet is elhagyhatták, kizárólag arról kellett gondoskodniuk, hogy elérhetőek legyenek telefonon, illetve munkavégzésre képes állapotukat megőrizték.
- [23] A perben irányadó jogszabályok szerint készenlét esetén a személyi alaphér 25 %-ának megfelelő munkabér járt, ehhez képest a felperesek által sérelmezett KSZ rendelkezése alapján a perben vitatott kiállási időkre a személyi alaphér 50 %-ának megfelelő kifizetésben részesültek.

A jogerős részítélet

- [24] A felperesek fellebbezése folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék a 8.Mf.20.843/2015/4. számú részítéletével az elsőfokú bíróság részítéletét részben megváltoztatta és (2007. október, november, december hónapokra) kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a LXXVII. rendű felperesnek 4.473 forintot, a LXXVIII. rendű felperesnek 4207 forintot, a LXXX. rendű felperesnek 3830 forintot, a LXXXI. rendű felperesnek 2367 forintot, a LXXXII. rendű felperesnek 7935 forintot, a LXXXIII. rendű felperesnek 9462 forintot, a LXXXIV. rendű felperesnek 5113 forintot, a LXXXV. rendű felperesnek 1832 forintot, a LXXXVI. rendű felperesnek 6439 forintot, a LXXXVII. rendű felperesnek 4363 forintot, a LXXXVIII. rendű felperesnek 4719 forintot, a XCV. rendű felperesnek 3662 forintot, a XCVI. rendű felperesnek 5881 forintot, a XCIX. rendű felperesnek 2495 forintot, a CI. rendű felperesnek 2376 forintot, a CII. rendű felperesnek 4253 forintot, a CIII. rendű felperesnek 4207 forintot, a CIV. rendű felperesnek 4275 forintot, a CV. rendű felperesnek 5313 forintot, a CVI. rendű felperesnek 6165 forintot, a CVII. rendű felperesnek 6733 forintot és ezen összegek után 1997. november 20-ától a kifizetés napjáig járó törvényes késedelmi kamatát, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta és a felpereseket perköltség megfizetésére kötelezte az alperes részére.
- [25] A másodfokú bíróság határozata indokolásában kiemelte, miszerint a perben az nem volt vitatott, hogy a felperesek által teljesített járatok menetrend szerinti útvonala az 50 km-t nem haladta meg, így a perbeli időszakban (2004. november 1-jéig) a munkavégzésükre kizárólag az Mt. és a KSZ rendelkezései voltak az irányadók. A peres felek között a perben vita tárgyát képezte az egyéni munkavégzésekre fordított idő hossza és az úgynevezett kiállási idő minősítése.

- [26] Az autóbuszvezetők nem vitatottan a vezetési tevékenységen felül kötelesek voltak olyan egyéb tevékenységek elvégzésére, amely a belföldi menetrend szerinti személyszállítást végző munkavállaló munkaköri kötelezettsége. E feladatok forgalomtól és egyéb, a tevékenység jellegéből adódó körülményektől függően eltérő időtartammal végezhetők, ezért az ÁKSZ a szakszervezetekkel a szakmai kívánalmak alapján meghatározta az egyéb tevékenységek átalányidejét, melyet az alperesi KSZ is átvett. A felperesek a járatonként számított átalányidők utáni díjazást megkapták és az átalányként megfelelt az elvégzett munkának. A felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy rendszeresen lényegesen ettől eltérő volt az egyes munkatevékenységekre fordított idejük.
- [27] A felperesek fellebbezésükben arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatos bizonyítékokra vonatkozó mérlegelése, értékelési tevékenysége jogszabálysértő volt. A másodfokú bíróság ezzel ellentétben megállapította, hogy az elsőfokú bíróság részletesen és logikusan megindokolta, hogy mely bizonyítékot, milyen bizonyító erővel és milyen módon értékelte a tényállás megállapítása során és a tényállásból, valamint az irányadó jogszabályi rendelkezésekből milyen következtetéssel hozta meg a döntését.
- [28] A KSZ az ÁKSZ alapján országosan egységes mérések alapján meghatározott egyéb munkavégzési átalányidőket, amelyeket teljes munkabérrel (100 %-os órabérrel) díjazott, ezen kívül járulékos szolgálati időnek tekintette a munkavégzési kötelezettség nélkül eltöltött idő fele tartamát, míg a másik fele tartamára a keresettel érvényesített időszak nagyobb részére 50 %-os díjazást határozott meg, amely meghaladta a tartama szerint nem a munkavállaló által meghatározott helyen és a munkáltató által meghatározott ideig történő készenlétre vonatkozó díjazás – 2003. június 1-jéig hatályos – 25 %-os mértékét és az ezt követően hatályos 40 %-os mértéket is [Mt. 129. § (1) bekezdése, 148. § (1) bekezdése]. A perbeli időszakban az autóbuszvezető felperesek munkavégzéssel nem töltött kiállási idejére adott díjazás e szerint nem volt ellentétes az akkor irányadó törvényi rendelkezésekkel, a felperesek ezen időszakra vonatkozó keresete ezért megalapozatlan volt. Ugyanakkor a másodfokú bíróság megállapította, hogy az alperes 1997. évben a munkavégzési kötelezettség nélkül eltöltött idő egy részére semmilyen díjazást nem fizetett, így erre az időszakra marasztalta az alperest az ÁKSZ-ben meghatározott díjazás összegében, amely kérdés – az alperes felülvizsgálati kérelme (csatlakozó felülvizsgálati kérelme) hiányában nem képezi a felülvizsgálati eljárás tárgyát.
- [29] A felperesek azon hivatkozásával összefüggésben, mely szerint esetükben közvetlenül alkalmazandó a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 1993. november 23-ai 93/104/EK tanácsi irányelv, valamint annak helyébe 2004. augusztus 2-án hatályba lépett 2003/88/EK irányelv, valamint az Európai Bíróság egyes ítéletei, a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a közösségi irányelv a tagállamra ró kötelezettséget, hogy annak előírásait beépítse a hazai jogrendszerbe, meghatározott szűk kivételtől eltekintve a nemzeti bíróságok előtt azokra közvetlenül hivatkozni nem lehet. A felperesek által hivatkozott Európai Bíróság ítéletei nem a készenléti idő vonatkozásában tartalmazznak megállapításokat, azok az ítéletek az ügyeleti időről állapították meg, hogy az a munkaidő része. A felperesek azonban a kifejtettek szerint a vitatott kiállási időkben készenlétet teljesítettek az alperesnél, nem pedig ügyeletet. Megjegyezte a másodfokú bíróság, hogy a hivatkozott európai bírósági ítéletek a díjazás tekintetében nem tartalmazznak megállapításokat, az ügyeletet is díjazhatja a munkáltató eltérően, mint az egyébként ténylegesen munkavégzésre fordított időt, és a perbeli időszakban a felperesek díjazása az ügyeleti díj mértékét is meghaladta.

A felperesek felülvizsgálati kérelme, az alperes felülvizsgálati ellenkérelme

- [30] A jogerős részítélet ellen a LXXXIX. rendű, XCI. rendű, XCVII. rendű, valamint a CI. rendű felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú részítélet megváltoztatásával a keresettel érvényesített jog fennállásának a

megállapítását, másodlagosan az elsőfokú részítéletre is kiható hatályon kívül helyezés mellett az ügyben eljáró elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérték.

- [31] A felülvizsgálati kérelemmel élő felperesek hivatkozása szerint a megállapított tényállás részben hiányos, részben iratellenes, továbbá a levont jogkövetkeztetés túlnyomó részben törvénysértő, és ellentétes a vonatkozó irányelvekkel, az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatával.
- [32] A felperesek jogszabálysértésként hivatkoztak az Alkotmány 70/B. § (3) bekezdésére, az Alaptörvény XVII. Cikk (3) bekezdésére, az Mt. 102. § (1) bekezdésében, valamint 117. § (1)-(2) bekezdésében, a 118. § (1) bekezdésében foglaltakra. Sérelmezték, hogy az eljáró bíróságok nem alkalmazták az Európai Parlament és a Tanács 2003/88/EK irányelvében foglaltakat, figyelmen kívül hagyták az Európai Bíróság döntéseit (C-397/01. Pfeiffer ítélet, C-14/04 Dellas ítélet, C-303/1988. Simap ítélet, C-151/02. Jaeger ítélet, C-5204. ítélet), figyelmen kívül maradt továbbá a Legfelsőbb Bíróság (Kúria) irányadó döntései (BH 2006.1442., BH 2008.309.).
- [33] A felperesek hivatkozása szerint az elrendelt megismételt eljárásban sem az volt a jogvita tárgya, hogy a várakozási időre jár-e munkabér és normaidőn felül végeztek-e effektív munkát a felperesek, hanem az, hogy a KSZ hivatkozott rendelkezése beleütközik-e az Mt. irányadó rendelkezéseibe, képezheti-e a munkabér elszámolása alapját és ez az elszámolás megfelel-e az Mt. rendelkezéseinek.
- [34] Az alperes által sem vitatottan az autóbuszvezetőknek üzemkezdet előtt, napközben és a leállást követően alperesi normatív utasítás szerinti egyéb, nem vezetéssel, hanem a gépjármű állagával, biztonságával kapcsolatos feladatai is voltak. A napi utasítás szerinti feladatokon kívül heti rendszerességgel karbantartási, műszaki, míg télen továbbá hetente két alkalommal mosatási feladatok jelentkeztek. Rendszeres napi feladat volt a tankolás, takarítás, továbbá évente egy alkalommal a tavaszi szemlére kellett felkészíteni az autóbuszokat.
- [35] A felülvizsgálati kérelemben foglaltak szerint a felperesek a munkaszerződésük és a munkaköri leírásuk, valamint a munkáltatói normatív utasítás szerint a menetrend szerinti, valamint az attól ténylegesen eltérő várakozási, kiállási időben ténylegesen a munkahelyükön tartózkodtak (a várakozás szerinti telephelyeken, települési megállóhelyeken, az autóbuszban), esetleges eltávozást a munkáltatónak be kellett jelenteni. A KSZ előírta, hogy a felperesek munkaideje a szolgálati idő egésze – a munkakezdés és befejezés közötti tényleges munkával töltött idő – és a közbenső idő fele. Az 1998. január 1-jén hatályba lépett KSZ a javadalmazás mértékét változtatta meg akként, hogy tényleges munkaidőre a besorolási órabér, míg az úgynevezett várakozási időre a besorolási órabér felét állapította meg.
- [36] A felperesek egyezően adták elő, hogy 1997 év előtt havi rendszerességgel 200 munkaóra felett volt a havi ledolgozott munkaidejük, de ezt követően olyan lett a szabályozás, hogy a forda szerint havi 220 volt a jelenléti idő, s ebből 168-176 óra között volt az elszámolt munkaidő. A szolgálati helyüket nem hagyhatták el és a szolgálati időt tényleges munkavégzéssel töltötték, amely a munkáltatói normatív utasításban előírt feladatokból és az autóbusz- bevétel őrzéséből állt. A felperesek álláspontja szerint a KSZ 1998. január 1. napjától hatályos azon rendelkezése, hogy az úgynevezett várakozási idő a buszvezetők tekintetében nem minősül munkaidőnek, ellentétes az Mt. 117. § (4) bekezdésében előírt rendelkezéssel, figyelemmel az Mt. 13. § (3) bekezdésében és az alperes felek munkaszerződésének 15. pontjában foglaltakra is, mivel a KSZ rendelkezése ellentétes a törvényi rendelkezésekkel és a felek munkaszerződésével.
- [37] Az Mt. 117/A. § (1) bekezdésében meghatározott közlekedési dolgozók tekintetében a KSZ a rendkívüli munkabérezés tekintetében eltérő szabályokat állapíthat meg. Olyan megszorítást azonban nem tartalmazhat, hogy a munkavállalókat nem illeti meg a bérezés, a rendkívüli munkavégzésért, illetve nem lehet ellentétes a 2003/88/EK irányelvvel. Az Mt. 160. §-a szerint az alperesnek biztosítani kell, hogy a felperesek ellenőrizni tudják a bérszámfejtés helytállóságát. Ezt alperes nem tudja biztosítani, mivel maga az elszámolási rendszer ellentétes a munkaidő Mt.-ben meghatározott fogalmával, valamint a 2003/88/EK irányelv szerinti definícióval, így olyan szakmai

kérdés a visszamenőleges havi, éves törvényes bérmegállapítás, elmaradt bér kiszámítása, amellyel a felperesek nem rendelkeznek.

- [38] A felperesek azt is indítványozták, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálását megelőzően a Pp. 155/A. § (1) bekezdésében foglaltak szerint kezdeményezze az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását és az Európai Közösséget Létrehozó Szerződésben (EKSZ) foglalt szabályok szerint és a (2) bekezdésben előírtak figyelembevételével a kezdeményezésről szóló végzésével egyidejűleg a felülvizsgálati eljárás tárgyalását függessze fel. A felperesek előzetes döntéshozatal iránti kérelmükben a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-ei 2003/88/EK Európai Parlamenti és Tanácsi irányelv 2. cikke 1. és 2. pontjának értelmezésére irányult.
- [39] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős részítélet „helybenhagyását” és a felperesek perköltségben való marasztalását kérte. Érvelése szerint a felülvizsgálati kérelemben kifejtett állásponttal ellentétben a per tárgya nem pusztán az volt, hogy a KSZ egy adott rendelkezése az Mt. rendelkezéseibe ütközik-e, hanem hogy a felperesek ténylegesen végeztek-e olyan munkát olyan időtartamokban, amelyre nézve az alperes nem írt elő munkavégzési kötelezettséget. Az alperes azonban jogszerűen rekesztette ki a mért és nyilvántartott munkaidő esetköréből a „rendelkezésre állási időt”, amely – az Mt. készenléti definíciójával analóg módon – semmiféle érdemi munkavégzést, még a munkahelyen való tartózkodást sem követeli meg, mindössze a munkaképes állapot megőrzését irányozza elő.
- [40] Az alperes azzal is érvelt, hogy a felperesek által felkínált bizonyítékokat ellenbizonyítással sikeresen cáfolta, így a felperesek által hivatkozott uniós joganyag és esetjog pont a legkritikusabb pontokon nincs fedésben a perbeli tényállással. A felpereseknek nem kellett az autóbuszban tartózkodniuk, a tartózkodási hely szabad megválasztása érvényesült, a „rendelkezésre állási időt” ennek megfelelően saját belátásuk szerint töltötték az állomáson kívül, a tartózkodóban, vagy bármely egyéb helyen. Az autóbusz elhagyását az alperes részéről senki nem kérte számon, az autóbusz elhagyása miatt szankció kiszabására nem került sor.
- [41] A felülvizsgálati kérelemmel élő felperesek a 2017. január 25-én megtartott tárgyaláson előterjesztett beadványukban arra hivatkoztak, hogy az alperes normatív vezérigazgatói utasításában foglaltakat a bíróság nem értelmezheti akként, hogy az abban előírtakat a munkavállalóknak nem kell betartani. A perben abban a kérdésben kellett döntenie, hogy munkaidőnek, vagy pihenőidőnek számítanak-e a naponta sokszor megszakított vezetési idők közötti időszakok. Sérelmezték, hogy az irányadó irányelvek figyelembevételével a kiállási idők olyan pihenőidőnek minősülhetnek, amellyel a munkavállaló szabadon rendelkezhet.
- [42] A felperesek arra is hivatkoztak, hogy a bíróságok által elbírált időtartamon belül nem került bevezetésre az új, 50 km alatti buszvezetők esetében a bérrendszer változása, így nem volt arra vonatkozó hatályos KSZ, melyre való hivatkozással a bíróságok elutasították felperesek keresetének jogalapját.
- [43] A felperesek szerint alapvetően iratellenes az, hogy a perbeli időszak 1997. október 18-tól 2004. novemberig terjedő idő, mivel a felperesek igénye a többletmunkabér megfizetésére jelenleg is fennáll. Az eljáró bíróságok kellő ok és indok nélkül utasították el a szakértői bizonyítás kiegészítésére vonatkozó indítványaikat.
- [44] A felperesek továbbá hivatkoztak az Európai Bíróság felülvizsgálati kérelemben meg nem jelölt további ügyeire.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [45] A felülvizsgálati kérelem a következők szerint megalapozatlan.
- [46] A Kúria a jogerős részítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése értelmében kizárólag a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. A felülvizsgálati kérelmet az előterjesztésre nyitva álló hatvan

napon túl nem lehet kiegészíteni, ezért a Kúria a 2017. január 25-én megtartott tárgyaláson előterjesztett új hivatkozásokat nem vizsgálta. [Pp. 273. § (5) bekezdés].

- [47] A Pp. 272. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelemben a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett kell a félnek előadnia, hogy a határozat megváltoztatását milyen okból és mennyiben kívánja, ezért a Kúria a fentiekre tekintettel vizsgálat tárgyává csak a felperesek felülvizsgálati kérelmében előadott, a megsértett jogszabályhely konkrét megjelölését, valamint a jogi érvelést is maradéktalanul tartalmazó előadást tehet.
- [48] A felülvizsgálati kérelem ugyan támadta az érdemi döntés alapjául szolgáló tényállást részben annak hiányosságát és részben annak iratellenességét állítva, nem jelölte meg azonban a megsértett jogszabályhelyet és hogy a megállapított tényállás mely perbeli bizonyítékokkal ellentétes. A Kúria a felülvizsgálati kérelemmel szemben – a Pp. 272. § (2) bekezdésével összhangban – szigorú követelményt érvényesít. Ezért, ha a fél felülvizsgálati kérelmében a jogerős határozatot több önálló jogszabálysértésre hivatkozással támadja, valamennyi felülvizsgálati támadásnak külön-külön meg kell jelölni a megsértettnak állított jogszabályhelyet és körül kell írni a jogszabálysértés indokait [1/2016.(II.15.) PK vélemény a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről 3. és 4. pont].
- [49] Az előbbiekből következően az eljáró bíróságok által megállapított tényállást a felülvizsgálati eljárásban irányadónak kellett tekinteni és a Kúria csak azt vizsgálta, hogy a megállapított tényállás alapján levont jogkövetkeztetés sérti-e a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat.
- [50] Az irányadó tényállásból a Kúria kiemeli, hogy a felperesek a munkaidejük ütemezéséről mindenkor kellő időben előre értesültek, mert a vezénylő által elkészített vezénylést 72 órával korábban megkapták, ezért előttük ismert volt, hogy mikor van kiállási idejük, melynek 50 %-át az alperes munkaidőnek ismert el és ekként díjazott, míg 50 %-ára, a várakozási időre pedig 50 %-os munkabért fizetett. Az előre nyomtatott menetlevélen az autóbusszvezetőknek a tervadatoktól eltérő tényleges adatokat kellett feltüntetniük. A felperesek jelen perben azonban olyan várakozási idők tekintetében kérték azok munkaidőként történő elszámolását és erre tekintettel a rendkívüli munkavégzésük megállapítását is, amely időket az általuk vezetett és bizonyítottan a bérszámfejtés és az adatrögzítő lapok alapját képező menetleveleken maguk sem munkavégzéssel töltött időként rögzítették.
- [51] A perben nem nyert bizonyítást, hogy a kiállási időben a felpereseknek az autóbusszt kellett őrizniük, mert a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott alperesi normatív utasítással kiadott autóbusszvezetők kézikönyvének 25. pontjában előírtak a gyakorlatban nem érvényesültek. Megállapítást nyert az is, hogy a hosszabb kiállási időben elhagyhatták és el is hagyták a munkahelyet, ezekkel az időkkel szabadon rendelkezettek, kizárólag arról kellett gondoskodniuk, hogy elérhetőek legyenek telefonon és munkavégzésre képes állapotukat megőrizték.
- [52] Az irányadó tényállás alapján nem jogszabálysértő az eljáró bíróságok megállapítása, miszerint a készenléti munkakörben foglalkoztatott autóbusszvezetőknek a perben vitatott, az alperes által nem munkaidőként elszámolt várakozási ideje készenléti időnek minősül, melyet az alperes a KSZ rendelkezése alapján az Mt.-ben előírt mértéket meghaladó mértékben díjazott. A perbeli vitatott idők tehát nem minősülnek munkaidőnek, de pihenőidőnek sem, mert ezeket az időket az alperes díjazta, a törvény szerint járó mértéknél magasabb mértékben.
- [53] Az eljáró bíróságok határozatukban rögzítették, hogy a perbeli időszak 1997. október 18-tól 2004. novemberig terjedő idő. Ezt a megállapítást a 2016. március 19-én előterjesztett felülvizsgálati kérelem maga sem kifogásolta. A felperesek csupán a 2017. január 25-én megtartott tárgyaláson hivatkoztak iratellenességre, valamint sérelmezték a szakértői bizonyításra vonatkozó indítványuk elutasítását a megsértett jogszabályhely megjelölése nélkül, a felülvizsgálati kérelmüket jogszabálysértően hónapokkal később kiegészítve.
- [54] A Legfelsőbb Bíróság (Kúria) előtt a jelen perben peresített időszakot csupán kis részben érintő, nagyobb részben azt követő időre (2004. január 1-től 2009. augusztus 1-ig terjedő időszakra) több

hasonló tárgyú ügy volt folyamatban, melyeknek szintén a kiállási idők minősítése volt a tárgya. Ezen ügyek alapján megállapítható volt, hogy a közúti közlekedési alágazaton belül ugyan eltérő volt az egyes munkáltatóknál a megállapodás, illetve a helyi KSZ rendelkezése, azonban a kiállási idők egy része a Volán társaságoknál nem minősült munkaidőnek.

- [55] A jelen perben az Mt. 129. § (1) bekezdés második fordulatában meghatározott készenléti időnek megfelelő úgynevezett „rendelkezési állási idő” fogalmát először az ÁKSZ használta 2004. május 1-től, melynek törvényi alapját 2005. március 23-tól a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (Kkt.) 18/B. § b) pontja vezette be a hazai jogba, amely 2008. január 1-jéig a 18/K. § beiktatásáig kizárólag azokra a személyszállítást végző utazó munkavállalókra vonatkozott, akiknél a járatok menetrend szerinti útvonala az 50 km-t meghaladta. A Legfelsőbb Bíróság (Kúria) valamennyi általa felülbírált ügyben kimondta, hogy az 50 km alatti járatot vezető munkavállalói csoport tekintetében kizárólag az Mt. irányadó és az olyan időkre, amelyek nem minősülnek munkaidőnek, sem pihenőnek, sem szünetnek az Mt. 129. § (1) bekezdése és az Mt. 148. § (1) bekezdésének szabályai lehetnek az irányadók, még akkor is, ha ténylegesen nem az Mt. szerinti ügyeletről, hanem tartalmilag készenlétről van szó, hiszen a jelen perben irányadó tényállás szerint is a felperes autóbuszvezetőknek a vitatott kiállási időben nem a munkáltató által meghatározott helyen kellett várakozniuk. Ennek kimondásakor a Legfelsőbb Bíróság figyelemmel volt arra, hogy a Kkt. perbeli időszakot követően hatályos rendelkezése az 50 km alatti járatok tekintetében a rendelkezésre állási időre a személyi alapbér 40 %-át írta elő (Kkt. 18/I. §). A Kkt. rendelkezésre állási idő fogalma 2009. augusztus 1-jétől pedig úgy bővült, hogy a korábbi meghatározás kiegészült azzal, hogy a menetrend szerinti autóbuszközlekedésben foglalkoztatott munkavállalónak a napi munkaidő-beosztási terv alapján a járatok érkezése és indítása között várakozással eltöltött ideje ekként minősül.
- [56] Mindezek rögzítését azért tartotta szükségesnek a Kúria, mert a perbeli időszakot követő törvényi szabályozás megfelel a perben irányadó Mt. rendelkezéseiből levezethető értelmezésnek.
- [57] A felperések a perbeli, 1997. október 18-tól 2004. novemberig terjedő teljes időszak tekintetében hivatkoztak az Európai Parlament és a Tanács megjelölt irányelveire és az Európai Bíróság ítéleteire figyelmen kívül hagyva, hogy a Magyar Köztársaság 2004. május 1-jétől vált az Európai Unió tagjává, így a peresített 85 hónapból mindössze 6 hónap esik erre az időszakra.
- [58] A Legfelsőbb Bíróság (Kúria) 2004. január 1-től 2004. május 1-jéig terjedő időszak tekintetében az előbbiekben említett korábbi határozataiban kifejtett álláspontja a 2004. január 1-jét megelőző perbeli időszakra is irányadó és mivel az 50 km alatti járatot vezető autóbuszvezetők tekintetében 2008. január 1-jéig kizárólag az Mt.-t és a KSZ-t kell alkalmazni, az adott esetben a 2004. május 1-től 2004. novemberig terjedő időszakra is ez vonatkozik, melyre a jogerős ítélet helyesen mutatott rá amikor kiemelte, hogy az Mt. 117. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak értelmében munkaidőnek a munkavégzésre előírt idő minősülhet, márpedig a perbeli kiállási időkre nem volt a felperések részére munkavégzés előírva. Önmagában az a körülmény, hogy a felperések – saját választásuk szerint – a két járat közötti időben az autóbust esetlegesen nem hagyták el, és mintegy készenlétkben álltak a következő járat megkezdésére, a kiállási időt nem minősíti munkaidőnek. Nem vitatott peradat, hogy ezen időtartamra az alperes 50 %-os mértékű bért fizetett, ami meghaladta a tartalma szerint nem a munkavállaló által meghatározott helyen, és a munkáltató által meghatározott ideig történő rendelkezésre állásra vonatkozó díjazás 40 %-os mértékét (Mt. 129. § (1) bekezdés, 148. § (1) bekezdés). A perbeli időszakban az autóbuszvezető felperések munkavégzéssel nem töltött kiállási idejére adott díjazás eszerint nem volt ellentétes az ekkor irányadó törvényi rendelkezésekkel (Mfv.II.10.356/2008/10.).
- [59] A fordákban megjelölt munkafeladat teljesítését, a feladat elvégzésének tényét, az időráfordítást a felperések által vezetett menetlevél dokumentálta, melyet az elszámoláskor irányadónak kellett tekinteni (Mfv.II.10.392/2010/3.).

- [60] Mivel a járatok közötti kiállási idő az előre közölt vezénylésekből megállapítható volt, ezért nem lehet hivatkozási alap a kiállási idő külön, ilyenként való elrendelésének hiánya, tehát azok munkavégzésre előírt időnek (Mt. 117. § (1) bekezdés a) pont) nem minősülnek (BH 2009.335., Mfv.II.10.160/2010/4.).
- [61] Az irányadó KSZ az Mt. 117. § (4) bekezdése, 2003. június 1-től az Mt. 117/A. § c) pontja alapján a munka, várakozási és pihenőidő meghatározásával jogszabálysértés nélkül tért el az Mt.-tól, így annak semmisségére a felperesek megalapozatlanul hivatkoztak.
- [62] Uniós szabályra tagállami bíróság előtti perben nem lehet a tagállam csatlakozását megelőző időszak tekintetében hivatkozni, hiszen a magyar jogrendszer csak a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz csatlakozását követően fonódik össze a közösségi jog jogrendszerével.
- [63] Az Alkotmány (1949. évi XX. törvény) 2/A. § beiktatásával 2002. december 23-ától teremtette meg annak lehetőségét, hogy a csatlakozási szerződés – nemzetközi szerződésként – a Magyar Köztársaság területén érvényesüljön. A 2002. évi LXI. törvény 1. §-ához fűzött miniszteri indokolás értelmében a csatlakozási szerződés megerősítésének eredményeként a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettséget vállal arra, hogy a EK-Szerződés 10. cikkében foglalt „hűség klauzulában” előírt módon az Európai Bíróság értelmezésének megfelelően alkalmazni fogja a közösségi jog szabályait.
- [64] Ágnak a csatlakozást követő időszakra kellett az Európai Közösség irányelveit a nemzeti jogba beépíteni. Míg az uniós rendeleteknek közvetlen hatályuk van, az irányelvek kivételesen rendelkeznek közvetlen hatállyal a tagállam belső jogában, melynek feltétele, hogy legyen az irányelvi rendelkezés világos és feltétel nélküli, továbbá az átültetést kívánó, az át nem ültetett vagy a nem megfelelően átültetett irányelvek ilyen hatállyal csupán állami szervekkel szemben rendelkeznek (Marshall/Foster/Dori-doktrina). Ennek alapja az EGK szerződés 189. cikke (később EKSZ 149., EÜMSZ 289. cikke), amely szerint valamely irányelv kényszerítő jellege minden címzett tagállam tekintetében áll fenn.
- [65] Az irányelv nem rendelkezik közvetlen hatállyal a belső jogban azon esetekben, ha nem állam vagy nem az állam felügyelete, ellenőrzése alatt álló szervre az irányelven alapuló kötelezettség hárulna (Marshall ítélet indokolása).
- [66] Az Európai Bíróság a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott 2003. szeptemberében kelt Jaeger ítéletben értelmezte a 93/104/EK tanácsi irányelvet kórházi orvosok által teljesített ügyelet tekintetében, 2005. december 1-jén a szociális és egészségügyi intézményeknél a Dellas ügyben, 2004. október 5-én a mentőautóban készenléti szolgálatot végző dolgozók tekintetében a Pfeiffer ügyben. A Simap ítélet is egészségügyi alapellátásban résztvevő orvosokról szól. Ezek az ítéletek nemcsak abban a kérdésben foglaltak állást, hogy az ügyeletben töltött idő munkaidőnek minősül, hanem kitértek arra is, hogy a munkaidőbe csak a készenléti szolgálat aktívan töltött idő intervalluma tartozik bele, a passzív idő nem minősül munkaidőnek (Jaeger ítélet), valamint csak a munkahelyen töltött készenléti szolgálat minősül munkaidőnek (Pfeiffer ítélet).
- [67] Az előbbieken kifejtettekre is figyelemmel a perbeli jogerős részítélet helytállóan tartalmazza, hogy a felülvizsgálati kérelemben felhívott irányelvek nem alkalmazhatók közvetlenül, mert az uniós rendeletek közvetlen hatályától eltérően közvetlenül gazdasági társasággal, így az alperessel szemben nem alkalmazhatók, azok kizárólag a tagállammal szemben érvényesülnek és közvetlenül nem hatnak ki a felek jogviszonyára. Az említett uniós ítéletek tartalmából is kitűnően az állami feladatot az Európai Unió Bírósága megszorítóan értelmezte. Ezzel ellentétes értelmezés a felperesek által korábban megjelölt Kolpinghuis Nijmegen (C-80/86.) és Kampelmann (C-253/96.) ügyekből sem következik. A hazai jogban is a bíróságok a közösségi irányelvek közvetlen hatályát állami szervvel szemben megindított perekben fogadták el (baleseti sebészet osztályos orvosai EBH 1442., önkormányzati tűzoltóság BH 2008.309.).
- [68] Mindezekre tekintettel a Kúria nem értett egyet a felperesek érvelésével, mely szerint amikor a menetrend szerinti autóbusz útvonala az 50 km-t nem haladta meg, követelésükre irányadó a

munkaidő-szervezés egyéb szempontjairól szóló 93/104/EK irányelv és a helyébe lépő 2003. november 4-ei, a 2004. augusztus 2-ától hatályos 2003/88/EK irányelv. Jóllehet a közúti fuvarozásban utazó tevékenységet végző személyek munkaidejének szervezéséről szóló speciális 2002/15/EK irányelv csak az 50 km feletti útvonalat teljesítő munkavállalókra terjed ki, ugyanakkor a 7. pontból kitűnően ezen irányelv hatálya alól kizárt utazó munkavállalók a 93/104/EK irányelv nyújtotta minimális védelmet élvezik, amely a megfelelő pihenőidőre, a maximális átlagos heti munkaidőre, az éves szabadságra vonatkozó meglévő szabályok alkalmazását jelenti, melyek a perben vita tárgyát nem képezték.

- [69] A rendelkezésre állást ugyan a 2003/88/EK irányelv 2. cikk 1. pont szerinti munkaidő fogalma magába foglalja, ugyanakkor a másodfokú bíróság helyesen fejtette ki ítélete indokolásában, miszerint a hivatkozott irányelvek a díjazás szempontjából nem érintették az ügyelet megítélését (EBH 1800.).
- [70] A kifejtettek alapján a perben nem merült fel olyan kérdés, amely az Európai Bíróság előzetes döntését igényli, ezért a Kúria a felperesek erre irányuló indítványát elutasította. Helytállóan érvelt az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében azzal, hogy nem lehet az Európai Bírósághoz olyan kérdést feltenni, hogy minek minősülnének a munkavégzéssel töltött kiállási idők, mivel a felperesek a perben az irányadó tényállás szerint nem bizonyították, hogy a vitatott időben ténylegesen munkát végeztek, illetve a munkahelyükön voltak kötelesek tartózkodni. Ebből következően a perben az sem volt bizonyított, hogy az alperes heti 48 órát meghaladó munkavégzést rendelt el, illetve a felperesek ilyen mértéket meghaladó munkát végeztek. A bizonyítás sikertelenségét pedig a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében a felperesek terhére kellett értékelni.
- [71] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős részítéletet a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján – az indokolás kiegészítésével – hatályában fenntartotta, egyebekben nem érintette.

A döntés elvi tartalma

- [72] Uniós szabályra tagállami bíróság előtti perben nem lehet a tagállam csatlakozását megelőző időszak tekintetében hivatkozni, hiszen a magyar jogrendszer csak a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz csatlakozását követően fonódik össze a közösségi jog jogrendszerével.
- [73] Az Mt. 117. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak értelmében munkaidőnek a munkavégzésre előírt idő minősülhet, márpedig a perbeli kiállási időkre nem volt a felperesek részére munkavégzés előírva. Önmagában az a körülmény, hogy a felperesek – saját választásuk szerint – a két járat közötti időben az autóbust esetlegesen nem hagyták el, és mintegy készenlétben álltak a következő járat megkezdésére, a kiállási időt nem minősíti munkaidőnek.

Záró rész

- [74] A Kúria a pervesztes felülvizsgálati kérelemmel élő felpereseket a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.
- [75] Mivel a per tárgyi illetékmentes, a pervesztes felperesek helyett a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében a felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.
- [76] A felülvizsgálat lehetőségét a Pp. 71. § 1) pontja zárja ki.
- [77] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a felperesek kérelmére a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2017. január 25.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. bíró,

Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző